Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Znak sprawy: DPR.WST.4141.24.2026.AJA

Warszawa, 29 października 2026

Pani
Anna Błaszczak-Banasiak

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich
Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
Aleja "Solidarności" 77
00-090 Warszawa

Szanowna Pani Rzecznik,

w odpowiedzi na pismo nr XI.6060.2.2023.DB z dnia 14 października br. przedstawiam informacje dotyczące „Programu wypożyczania i nieodpłatnego przekazania technologii wspomagających dla osób z niepełnosprawnością” (funkcjonującego wcześniej pod nazwą „Wypożyczalnia technologii wspomagających dla osób z niepełnosprawnością”).

Odnosząc się do skargi przekazanej przez jednego z użytkowników programu, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych potwierdza, że od 1 stycznia br. zmianie uległy warunki wypożyczania technologii wspomagających. Zmiany te były niezależne od Funduszu, a ich wprowadzenie było konieczne. Jak wskazano wcześniej w piśmie nr DPR.WST.4141.24.2026 z dnia 3 lutego br., w dniu 31 grudnia 2025 r. pomiędzy Rządową Agencją Rezerw Strategicznych a PFRON została zawarta nowa umowa świadczenia usług logistycznych (nr 2025/000051/NZP). W ramach nowego modelu współpracy Agencja zaprzestała świadczenia m.in. usług serwisowania i naprawy technologii wspomagających, realizując wyłącznie wybrane usługi logistyczne służące zakończeniu obowiązujących umów wypożyczenia. W związku z powyższym Fundusz poinformował wszystkich Beneficjentów o zmianie warunków realizacji aktywnych umów od 1 stycznia 2026 r. oraz umożliwił im podjęcie decyzji o kontynuowaniu wypożyczenia na zmienionych zasadach albo o rezygnacji z umowy.

Zgodnie ze stanowiskiem Biura Prawnego PFRON umowy o wypożyczenie technologii wspomagających mają charakter umowy użyczenia, o której mowa w art. 710 i następnych Kodeksu cywilnego. Przez umowę użyczenia użyczający zobowiązuje się zezwolić biorącemu, przez czas oznaczony albo nieoznaczony, na bezpłatne używanie oddanej mu rzeczy. Kwestia serwisowania udostępnionej technologii ma charakter dyspozytywny, co oznacza, że w granicach swobody umów obowiązek ten może zostać przypisany każdej ze stron stosunku

prawnego. Granice swobody umów wyznacza art. 353[1] Kodeksu cywilnego. W związku z tym propozycja zawarcia aneksu do umowy, przedstawiana Beneficjentom, jest prawnie dopuszczalna, a decyzja o jej przyjęciu pozostaje autonomiczną decyzją stron.

Z posiadanych przez Fundusz danych wynika, że odmowy podpisania aneksów miały charakter incydentalny i stanowiły niewielki odsetek wszystkich aktywnych umów. Najczęściej były one związane z rezygnacją z dalszego korzystania ze sprzętu, zgonem użytkownika lub wygaśnięciem umowy. Zdecydowana większość umów pozostających w realizacji, około 1 300, została natomiast aneksowana, co potwierdza szeroką akceptację nowych warunków przez beneficjentów.

Warto podkreślić, że zmiana warunków wypożyczania nastąpiła z przyczyn niezależnych od Funduszu i była konsekwencją decyzji Agencji o realizacji przez nią ograniczonego katalogu usług. Niemniej jednak, pomimo zmiany warunków udostępniania sprzętu, Fundusz dołożył wszelkich starań, aby dotychczas zawarte umowy mogły pozostać aktywne, a ich beneficjenci zachowali możliwość dalszego korzystania z otrzymanych technologii. Jak wskazano w poprzednim piśmie, pozwoliło to na kontynuację wsparcia również po zakończeniu programu.

Możliwość nieodpłatnego korzystania z nowoczesnych technologii wspomagających, nawet na zmienionych warunkach, w istotny sposób zwiększa szanse wielu beneficjentów na aktywność społeczną, zawodową oraz samodzielne funkcjonowanie w życiu codziennym. Należy przy tym zauważyć, że dla znacznej części uczestników programu dostęp do porównywalnych rozwiązań na zasadach komercyjnych, wymagających ponoszenia regularnych opłat za wypożyczenie lub użytkowanie sprzętu, byłby w praktyce niemożliwy ze względów finansowych. W konsekwencji utrzymanie możliwości dalszego korzystania z technologii, pomimo zmiany warunków realizacji wsparcia, pozwoliło uniknąć istotnego ograniczenia dostępności tych rozwiązań dla osób z niepełnosprawnościami.

Odnosząc się do rozwiązań prawnych wprowadzonych ustawą z dnia 17 lipca 2026 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2026 r. poz. 1102) informuję, że uchwałą nr 12/2026 z dnia 15 września 2026 r. Rada Nadzorcza PFRON wdrożyła nowe rozwiązania ustawowe do programu, który jednocześnie otrzymał nową nazwę: „Program wypożyczania i nieodpłatnego przekazania technologii wspomagających dla osób z niepełnosprawnością”.

Fundusz rozpoczął już wdrażanie rozwiązań przyjętych na podstawie art. 2 ww. ustawy. Uruchomiono możliwość jednoczesnego ubiegania się przez nowych beneficjentów o wypożyczenie technologii wspomagających oraz ich późniejsze nieodpłatne przekazanie na własność. Jednocześnie osobom posiadającym aktywne umowy wypożyczenia i korzystającym obecnie ze sprzętu umożliwiono składanie wniosków o jego nieodpłatne przekazanie na własność.

Dzięki temu beneficjenci mogą zachować ciągłość wsparcia oraz nadal korzystać z technologii wspomagających, które wspierają ich samodzielność, aktywność społeczną i zawodową oraz codzienne funkcjonowanie.

Obecnie do wypożyczenia i nieodpłatnego przekazania dostępne są poniższe technologie:

- aparaty słuchowe;
- oprogramowania wspierające komunikację alternatywną;
- programy do translacji brajla;
- powiększalniki przenośne i stacjonarne;
- drukarki brajlowskie;
- PCeye – urządzenia do sterowania komputerem za pomocą wzroku;
- urządzenia wspomagające słyszenie;
- systemy wspomagające słyszenie;
- linijki brajlowskie.

Łączna liczba technologii możliwych do wypożyczenia to ok. 6 000 sztuk sprzętu. Spośród nich około 1 600 sztuk stanowią technologie, które pozostają obecnie w użytkowaniu beneficjentów na podstawie aktywnych umów.

Jednocześnie PFRON podjął działania zmierzające do realizacji art. 3 ustawy, dotyczącego nieodpłatnego przekazywania technologii wspomagających państwowym jednostkom organizacyjnym oraz innym uprawnionym podmiotom. We wrześniu 2026 r. rozpoczęto współpracę z Rządową Agencją Rezerw Strategicznych w celu wypracowania zasad i procedur niezbędnych do wdrożenia nowych rozwiązań ustawowych. Prowadzone działania koncentrują się na określeniu modelu współpracy pomiędzy instytucjami, podziale zadań oraz wypracowaniu efektywnych zasad przekazywania technologii wspomagających podmiotom uprawnionym do ich nieodpłatnego otrzymania.

Zgodnie z postanowieniami Modułu III programu przeprowadzony zostanie nabór wniosków o nieodpłatne przekazanie wybranego asortymentu technologii pochodzących z rezerwy strategicznej. Adresatami ww. naboru będą podmioty wskazane w art. 3 ust. 1 ustawy zmieniającej:

- państwowe jednostki organizacyjne;
- jednostki samorządu terytorialnego lub jednostki organizacyjne utworzone przez jednostki samorządu terytorialnego;
- samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej;
- organizacje pozarządowe i podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2025 r. poz. 1338 oraz z 2026 r. poz. 1040), w szczególności działające na rzecz osób niepełnosprawnych, na realizację celów statutowych tych podmiotów, niebędących działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. –

Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2025 r. poz. 1480, 1795 i 1826 oraz z 2026 r. poz. 507).

PFRON, we współpracy z Rządową Agencją Rezerw Strategicznych, opublikuje wykaz technologii dostępnych do nieodpłatnego przekazania, a następnie ogłosi nabór wniosków dla uprawnionych podmiotów. Szczegółowe informacje dotyczące zasad, warunków oraz terminów naboru zostaną zamieszczone na stronie internetowej Funduszu.

Po zakończeniu naboru PFRON przekaże do Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych zbiorczy wniosek obejmujący zapotrzebowanie zgłoszone przez uprawnione podmioty. Należy jednak podkreślić, że zgodnie z obowiązującymi przepisami ostateczna decyzja dotycząca nieodpłatnego przekazania określonych technologii z rezerwy strategicznej pozostaje w kompetencji Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. Rolą Funduszu w świetle obowiązującej ustawy jest określenie zapotrzebowania na asortyment do nieodpłatnego przekazania i przekazanie rekomendacji w tym zakresie do MSWiA.

Odnosząc się do kwestii technologii przeznaczonych do utylizacji, należy wskazać, że będzie to dotyczyło jedynie kilku procent całej rezerwy udostępnionej pierwotnie Funduszowi. Wynika to przede wszystkim z faktu, że część technologii wyposażona była w jednorazowe kody dostępu, których nie można wykorzystać ponownie (np. specjalistyczne oprogramowanie lub tablety z aplikacją Mówik). Sprzęty te wróciły do magazynów Agencji w związku z rezygnacją użytkowników lub ich śmiercią, a ich ponowne udostępnienie nie jest możliwe.

Fundusz informuje, że nie są prowadzone prace ani nie planuje się utworzenia nowego podmiotu, którego zadaniem byłoby wypożyczanie sprzętu i technologii wspomagających osobom z niepełnosprawnościami. Realizacja zadań w tym zakresie będzie kontynuowana w oparciu o dotychczasowy model współpracy pomiędzy PFRON a Rządową Agencją Rezerw Strategicznych.

W szczególności kontynuowana będzie współpraca obu instytucji w zakresie procesów związanych z wypożyczaniem technologii wspomagających oraz ich nieodpłatnym przekazywaniem zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Podsumowując, należy podkreślić, że wznowiona została możliwość wypożyczania wybranych technologii wspomagających oraz ich nieodpłatnego przekazywania na własność wszystkim uprawnionym odbiorcom. Każda osoba spełniająca warunki określone w programie może ubiegać się o uzyskanie wsparcia poprzez złożenie stosownego wniosku.

Osoba, o której mowa w Państwa piśmie, w przypadku zainteresowania ponownym skorzystaniem z aparatów słuchowych, może złożyć wniosek w ramach programu. W tym celu powinna skontaktować się z właściwym dla miejsca zamieszkania Centrum Informacyjno-Doradczym dla Osób z Niepełnosprawnością (CIDON), które udzieli niezbędnych informacji oraz wsparcia w procesie ubiegania się o pomoc.

https://cidon.pfron.org.pl/kontakt/

Jednocześnie pragnę zapewnić, że Fundusz dokłada wszelkich starań, aby wdrażane rozwiązania ustawowe zapewniały osobom z niepełnosprawnościami szeroki dostęp do technologii wspomagających zakupionych w ramach rezerwy strategicznej przez RARS. Podejmowane działania służą zwiększaniu samodzielności, niezależności oraz aktywności społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami, a także wspieraniu ich pełnego uczestnictwa w życiu społecznym na równych zasadach z innymi obywatelami.

Z poważaniem

Dokument podpisany elektronicznie

Bożena Borowiec

Z-ca Prezesa Zarządu

Treść ze stopki pisma

al. Jana Pawła II 13, 00-828 Warszawa, POLSKA, tel. +48 22 50 55 500, www.pfron.org.pl